

Almanac de Interlingua

Numero 41 – Maio 2013

Editor: Cláudio Rinaldi (almanacdeinterlingua@yahoo.com.br)

De quante parolas tu necessita?

De quante parolas on necessita a fin de comunicar se?

On estima que le lingua espaniol ha circa 100 mille parolas. Totevia, secundo un studio academic espaniol de 2010, un parlator median utiliza inter 500 e 1000 parolas a fin de comunicar se. Si il se tracta de un adolescente, le numero de parolas non ultrapassa 240.

Alcun specialistas trova in illo un periculo: “Quando il non ha capacitate de expression, le pensamento se apparva. On lo vide tote le dies con juvenes qui non lege, qui non pote scriber correctemente e termina con un language improvrite. E iste impovrimento intellectual e verbal face multo mal al systema democratic”, explica Pedro Barca, presidente del Academia Argentin de Litteras, in un reportage del diario *La Nación*.

Il ha studiosos qui pensa de altere modo. Le doctora María Laura Pardo, del departamento de Linguistica del CIAFIC-CONICET¹, assecura que “le juvenes es creative in qualcunque strato social. Que le parolas nove que illes crea non sia in le dictionario, il non vole dicer que illos non es vocabulos e non debe esser computate in iste studios. Lo que hodie pare un irreverentia idiomatic, deman essera in le dictionario del Real Academia Española e in alteres, como nove lexico.” Lontan de un vision elitista, Pardo accresce que le travalios sur contage de parolas “non considera le valor del creation lexical”. De plus, illa pone sub question le capacitate de quantificar le lexico, que es vivente e mutabile.

In 2011, le trainator italian Fabio Capello, tunc al commando del selection anglese de football, assecurava que non besoniava plus que 100 parolas pro manear su equipa. Le jornalista dubitava de iste affirmation, inclusive perque le language usate per Capello es sovente considerate troppo “florite”. “Si io debe parlar de economia o altere cosas, dunque io non pote facer lo”, ille acclara. “Ma quando il se tracta de tactica de football, non multe parolas es necessari. Io non debe dicer multe cosas differente.”

Secundo Peter Howard, vicedirector del centro de linguas del Universitate de Leeds, le argumento de Capello se sustene. “Cento parolas suffice pro le situationes que appare in un phrasebook e servi pro passar un weekend in London”, ille dice. “Le numero es ridiculamente parve. On pote aprender cento parolas in poc dies, surtoto si on es in un pais ubi le lingua es parlate.” Ille accresce que “le anglese es relativamente facile de usar per su grammatica, secundo le gente qui lo studia”, ma que “Fabio Capello certemente besonia plus que cento parolas pro comunicar su emotiones o

expressar su impatientia.” “Communicar se in un nivello un poco plus avantiate demanda al minus 1500 parolas”, conclude le specialista.

Le lexicologa Susie Dent dice cognoscer circa 20 mille parolas activemente e 40 mille passivamente. Secundo illa, il es importante distinguer le terminos que nos sape e usa de celles que nos sape e non emplea. “Claro que cento parolas es limitante, ma on non pote oblidar se del language passive que Capello manea. Si non, como ille poterea developpar se in un conferentia de pressa?” Illa accresce que “pro le instructiones sur le campo de joco, cento parolas forsan suffice. Per illo, lo que ha dicte ille non es tanto absurde como sona.”

In le opinion del professora de anglese Fiona Douglas, del Universitate de Leeds, iste numero corresponde al cognoscentia de un infante a duo annos. Illa dice que un alumno initiante de un lingua estranier ja domina 2 mille parolas. Ma illa admitte que on pote realmente concentrar se solo sur le substantivos e verbos essential e producer phrases como “Colpa!” e “Fortia!”.

Le scriptor e essayista Juan Becerra offere un belle conclusion pro iste debatto: “Lo que oblidar le defensores del quantitate es que le potentia del language non radica in le parolas, sia illos poc o multe, ma in le intelligentia que los associa.”

¹ CIAFIC: Centro de Investigationes in Anthropologia Philosophic e Cultural; CONICET: Consilio National de Investigationes Scientific e Technic.

Iste texto misce le articulos *Para hablar, los jóvenes utilizan sólo 240 palabras*, per Diego Geddes, publicate originalmente in le jornal argentin *Clarín* in decembre 2011 e inviate per Aender dos Santos; e *¿Cuántas palabras necesita un entrenador de fútbol?*, publicate per *BBC Mundo* in april 2011.

Fatiga virtual

Gordon Moore, le fundator de Intel, provideva in 1965 que le capacitate de processamento informatic se duplicarea cata duo annos, sin augmento de costos. Iste affirmation deveniva cognite como le “Lege de Moore” e, applicate al habitos de consumo, vole dicer que le computatores e tablets meliora expressivamente lor performance in iste intervalo de tempore. Dunque on expecta que le usuarios disfructa lor apparato per duo annos e solo postea pensa in excambiar lo per un nove.

In le ultime tempores, nonobstante, le fabricantes de software e hardware ha dispreciate le Lege de Moore. Programmas e versiones renovate arriva in rhythmo phrenetic tanto al magazines como al annuncios sur le schermo, sin que le novitates offerte per illos justifica le haste. Le spatio temporal inter le systemas operational Lion e Mountain Lion esseva solmente un anno, le mesme que inter le telephonos mobile Galaxy Nexus e Nexus 4. Non plus que septe menses separava le smartphone Lumia 900 e su successor Lumia 920. Assi, les qui acquire un version “plus actual” de un producto electronic a vices se disappuncta, perque nulle novitate ha justificata un dispendio de centos de dollars pro le intercambio.

Un recerca per Underwriters Laboratories, organisation que testa e certifica productos, ha constatate que le consumidores es fatigate con actualisationes tanto constante. Le medietate del 1200 statouniteses, chineses e germanos audite crede que le nove productos surge plus rapidemente que le gente ha necessitate de illos. Le mesme

recerca audiva 1200 executives in companias technologic e concludeva que 80 per cento pensa que le innovation constante es essential pro le superviventia del negotio.

Assi, le messages irritante que appare sur le schermo continua. Java e Adobe Flash Player es duo campiones del modalitate – peyor es que lor productos sole impedir que le computator processa altere functiones durante le download e demanda le restart del apparato pro que illo detecta le alterationes. Altere exemplo recente es le iPhone 5, cuje solissime nova in relation a su antecessor es un augmentation de medie pollice in le dimension del schermo – le iPad Mini, al inverso, reduceva un pochetto le schermo. Como resultato, Apple ha vendite alcun milliones minus de iPads in le ultime menses.

Adaptate e resumite del articulo *Fadiga virtual 2.0*, per Filipe Vilicic, publicate in le revista *Veja* le 7 novembre 2012.

Laissez faire versus Protectionismo

Le expression francese *laissez faire* significa “lassa facer” e denomina un ambiente economic ubi le transactiones inter partes private es libere de intervention statal, o sia del imposition de regulationes, impostos, tarifas e monopolios. Le legenda historic conta que, durante le regno de Louis XIV, le ministro del financias Jean-Baptiste Colbert se reuniva a un gruppo de interprenditores ducte per un certe *monsieur* Le Gendre. Quando le avide ministro le demandava como le stato poterea servir le plus ben al mercatores, Le Gendre respondeva: “Lassa nos facer”. Le anecdota appareva publicate in le *Journal Oeconomique* in 1751 per le Marquis d’Argenson, ministro entusiasta del libere commercio. Anque sue es le sequente parolas, scripte in su diario in 1736:

“Lassa facer, tal deberea esser le lemma de tote potentia public, post que le mundo es civilisate... Il es un detestabile principio, celle de non aggrandir que per le rebassamento de nostre vicinos! Iste principio solo satisface le iniquitate e malignitate, e le interesse es opposite. Lassa facer, per Deo! Lassa facer!”

Argenson creava tamben su proprie motto *Pas trop gouverner* (‘Non governar troppo’), ma illo non deveniva tanto popular como *Laissez faire*.

Protectionismo es le politica de restringer le commercio international per mesuras que protege mercantias e servicios producte localmente. Le politicas protectionista le plus utilisate es:

- ⇒ Application de tarifas sur le productos importate, pro que lor precios sia plus alte e non concurre con productos local.
- ⇒ Determination de quotas de importation, de modo que le limitation del offerta face le precio de un producto augmentar.
- ⇒ Concession de subsidios directe, con le transferimento de pecunia al productores o le offerta de credito a costo plus basse.
- ⇒ Imposition de barrieras administrative, como inspectiones sanitari al alimentos e sistemas de patentes que restringe le commercio de productos cultural, pharmaceutic e technologic.

- ⇒ Manipulation del cambio.
- ⇒ Restriction al mobilitate, per medio de visas e altere proceduras bureaucratic imposite al viagiatores.

Le protectionismo es un theoria defense al longo de tote le historia. Le Statos Unite lo utilisava con successo pro rumper su dependentia economic de Grande Britannia, per exemplo. In su favor es argumentos como le defensa del industrias nascente e le controlo statal sur le problemas social causate per le libere commercio (salarios basse, degradation ambiental, disequalitate social, travalio infantil etc.). In contra es le guerras de natura commercial e le capacitate reducte de producer benesser social.

Desde le Secunde Guerra Mundial, le pais developpate ha affirmate rejectar le protectionismo e appeter le libere commercio, un tendentia confirmate per tractatos international e per le creation del Organisation Mundial de Commercio. Non obstante, persiste a plen vigor mesuras como le Politica Agricultural Commun europeee e le politica “Buy American” pro le recuperation economic del Statos Unite. Le congelamento del Ronda de Doha indica anque un indisposition del pais ric in abandonar le protectionismo. In 2009, le pais integrante del G-20 se comprometeva a non repeter le “error historic” que ha essite le protectionismo, perque illos crede que le exportationes contribue pro le recuperation economic. Totevia, dece-septe pais del gruppo ha imposite nove mesuras restrictive desde tunc, secundo le Banca Mundial.

Libros de autoadjuta pote curar le depression

In Anglaterra le medicos va prescriber libros, ultra medicamentos, al pacientes con anxietate e depression. Con le approbation del governmento e de associationes medic, le doctores inviara lor pacientes a bibliothecas in cerca de titulos de autoadjuta pro personas con problemas de sanitate mental de nivello legier e moderate. Le pacientes tamben recipe incoraggiamento pro cercar lo que le revista *The book seller* describe como “romances e libros de poesia edificante o inspirator.”

Distaccante le capacitate therapeutic del litteratura, le organisation Reading Agency, que promove le lectura in le Regno Unite, mentionava recercas indicante que leger reduce le stress in 67 per cento. Partner del programma *Libros sub recepta*, le entitate dice que, in accordo con le *New England Journal of Medicine*, le lectura reduce le riscos de dementia in plus que un tertio.

Le lista del trenta titulos de autoadjuta que es disponibile a partir de maio include obras como *The feeling good handbook*, *How to stop worrying* e *Overcoming anger and irritability*. “Il ha crescente evidencias de que le autoadjuta pote beneficiar celles qui ha problemas sanitari mental”, dice Miranda McKearney, diretora de Reading Agency. Le malades sovente recurre al Internet pro cercar orientationes a vices poco credibile sur symptommas e curas. Ora le medicos potera emitter un recepta con que le paciente ganiara su inscription in un bibliotheca local e habera acceso a libros recommendate.

Iste es le prime iniciativa bibliotherapic a reciper supporto official del autoritates sanitari e del bibliothecas. Le personas responsabile per le campania promotional de bibliothecas public lauda le programma, ma pensa que on deberea effortiar se tamben pro conservar iste typo de bibliotheca – duo centos esseva clause le anno passate, e altere tres centos potera clauder o passar al administration voluntari usque al fin de iste

anno. Le financiator del iniciativa es le Consilio de Artes de Anglaterra, que distribue verbas public pro projectos artistic.

Le lectura como parte de un tratamento psychologic es viste con reserva per profesionales brasilian. Le methodo poterea trovar un difficultate: le mal comprehension del textos per un population de basse scholaritate, lo que esserea periculose secundo le neuroscientista Iván Izquierdo, del Pontifical Universitate Catholic del stato Rio Grande do Sul: “Malades mental es suggestionabile. Un patiente depressive pote trovar phrases que incentiva su suicidio.”

Le uso therapeutic del libros non es un nova. In le therapia cognitive, le patiente es stimulate a participar de su tractamento. “Certe textos es indicate pro lectura a casa e discusse in le veniente session, como il eveni in un schola”, dice José Roberto Leite, psychologo e professor del Universitate de Campinas. Best-sellers per le canadiano Lou Marinoff e le suisse Alain de Botton popularisava le uso del pensamento como therapia philosophic (o philosophia clinic), in que on da consilios secundo le ideas de grande pensatores. In Brasil, le profession non es recognite, ben que un Association National del Philosophos Clinic existe desde 2008. Pro obtener effectos positive, le libros que promitte solutiones miraculose debe esser evitate, dice le psychiatra Elko Perissinotti, del Hospital das Clínicas de São Paulo: “Bon autoadjuta es lo que induce le patiente a pensar sur su condition. Actos robotic como reguardar se in le speculo e repeter ‘bon die’ ha duration fugace.” Sceptic sur le genero autoadjuta, le neurologo Paulo Caramelli supporta le indication de obras memorial e fictional que aborda maladies: “Illos contribue pro que le patiente cognosce le experientia de altere personas con problemas simile. Es un supporto e un intertenimento.”

Iste duo articulos complementar esseva adaptate respectivamente de *O remédio é ler*, per Harvey Morris, e *Filosofia também tem uso terapêutico*, per Giuliana de Toledo, publicate in le jornal diari brasilian *Folha de S. Paulo* le 19 february 2013.

Duo centos libras al die plus un viage gratis!

Le leges le plus ancian pro combatter le mendicite in London es del 14° centennio. In celle epocha Anglaterra abandonava le systema feudal e un tertio de su fortia laboral habeva essite exterminate per le peste nigre. Pro suppler le insufficientia de travaliatores, le governmento decretava que tote persona con minus de sexanta annos e bon conditiones physic esseva obligate a travaliar. Solo le incapaces poteva demandar almosnas. Duo centennios plus tarde, un altere lege condemnava al morte les qui insisteva in mendicar.

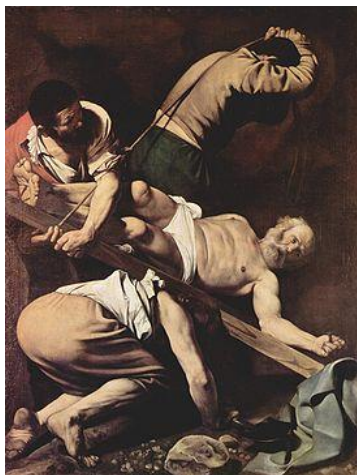
Iste modo de viver ancora hodie defia le creativitate del legislatores. Boris Johnson, le actual burgomaestro de London, promitteva eradicar le mendicos usque al anno passate. E non ha successe facer lo, claro. Vermente, il habeva un parve augmentation del quantitate de personas qui dormi al aperto in le urbe, qui totalisa circa 500.

Desde 2003, le administration orienta le gente a non dar pecunia al mendicantes. Secundo le organisation non-governamental Thames Reach, inter 70 e 80 per cento de illes es dependente de heroina o crack. London essaya tamben liberar se del mendicite professional. Ante alcun annos, certe areas del urbe ha albergate gruppos de tsiganos romanian qui roba pedones con cultellos e mitte lor infantes a demandar pecunia in parques e zonas touristic. Mafias de traffico de personas les apporta a London, ubi illes gania usque 200 libras al die – parte de iste valor es transferite a lor familiares in Romania. Quando le policia les surprinde committente iste typo de delicto, illes recipe

200 euros e un billet de retorno a lor pais. In practica, iste personas considera le punishment como un beneficio: illes va visitar lor familia e postea regressa a London.

Traducte del notitia *A esmola diminuiu* ('Le almosna ha diminute'), per Duda Teixeira, publicate le 7 novembre 2012 in le revista brasilia *Veja*.

Cultura de almanac: curiositates papal

Le crucifixion de Petro, per Caravaggio. Maritate e martyrisate, le prime papa non face un exception.

Silverio, Zosimo, Sabiniano, Severino, Zacharias, Lando, Fabiano... e Francisco. Ecce alcun nomines selecte solmente un vice in le longe historia del papato roman. Alteres, in compensation, deveniva ben popular inter le maxime pontifices: Stephano e Bonifacio appareva 9 vices; Pio, 12 vices; Innocentio e Leo, 13 vices; Clemente, 14 vices; Gregorio e Benedicto, 16 vices. Le champion es Johannes, cuje contage arriva al numero 23, ben que il solo haveva 21 papas con iste nomine. Interpretationes equivocata del *Liber Pontificalis*, le registro official del biographias papal usque al 15^e centennio, faceva creder que il haveva un papa extra, hodie referite como "Johannes XIV Bis". Plus tarde, essayante corrigir le numeration, on saltava le inexistente papa Johannes XX, augmentante le confusion in vice de solver lo. Il haveva anque tres antipapas de nomine Johannes – antipapa es un papa extraofficial, concurrente del pontifice a qui le Ecclesia considera legitime. Le antipapas Johannes VIII e XXIII haveva lor numero reutilisate per un papa official, ma Johannes XVI non.

Diverse antipapas prefereva denominar se Petro II, in allusion al prime papa official, le apostolo Petro. Su pontificato comencia in le anno 33, quando Jesus haberea transmise a ille le claves del regno de Deo. In le anno 64 o 67 Petro es martyrisate e Lino deveni le secunde papa.

Del 266 papas recognite per le Sancte Sede, 34 esseva martyrisate o assassinate; 35 pertineva a ordines religiose como le benedictinos, augustinianos, dominicanos, franciscanos, cistercianos, theatinos e jesuitas; 4 pertineva al familia Medici, e 3 al familia Borgia; 20 esseva sexualmente active, e 78 deveniva sanctos.

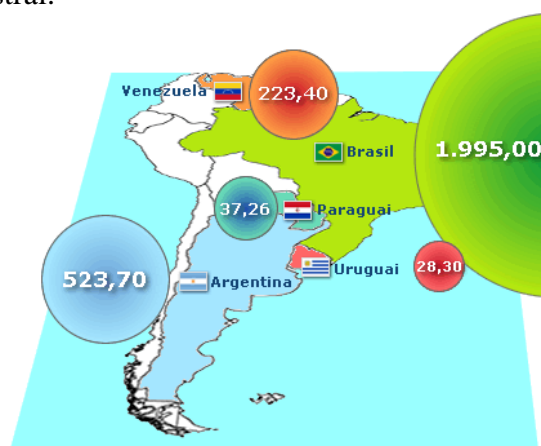
Le papa qui regnava le minus es Stephano. In facto, ille non regnava. Morte in le tertie die post su election, Stephano non recipeva le consecration episcopal e haveva su nomine removite del lista papal in 1961. In 1978, Johannes Paulo I rompeva duo traditiones: ille usava un nomine duple e tamben le numero I. Su regno durava solo 33 dies, e tunc on eligeva como sucessor un non-italiano, cosa que non eveniva ante plus

que quatro centennios. Johannes Paulo II regnava per 26 annos – le record pertine a Pio IX, con 33 annos – e esseva successe per Benedicto XVI, qui renunciava octo annos plus tarde e haveva su loco occupate per Francisco, qui non usa le numero I e es le prime papa american.

Duo nove presidentes electe in le Mercosud

Le 14 april, Nicolás Maduro se elegiva presidente de Venezuela. Septe dies postea, Horacio Cartes vinceva le electiones presidential in Paraguay – pertinente al conservative Partido Colorado, ille es proprietario de un banca, un club de football, un industria de tabaco e un de bibitas alcoholic. Le duo pais es se opponeva intra le joco politic del Mercosud in 2012, occasion in que le suspension paraguayana permitteva le ingresso venezuelan al bloco economic (*lege sur iste eventos in le Almanac 33, de agosto 2012*).

Desde su creation per le Tractato de Asunción, in 1991, le Mercosud ha suffrite con le enorme differentias economic inter su membros, ja que le parve economias de Uruguay e Paraguay non ha potite competer in equal conditiones con lor partenarios Brasil e Argentina. Mesmo le differentia inter Argentina e Brasil ha essite causa de discordantia: in le illustration in basso, on observa que le PNB brasilian es quasi quatro vices plus alte que lo de su vicino austral.

Producto National Brute del pais es membros del Mercosud, in milliardos de dollars.

Venezuela es un pais ric in ressources natural, ma poco industrialisate. Su ingresso al Mercosud lassa ancora plus vulnerabile le situation del membros minor, que eventualmente manifesta lor intention de abandonar le bloco. Totevia, illo es excellente negotio pro le potente industrias argentin e brasilian, que pote offerer lor productos in cambio de combustibles fossile como gas e petroleo.

Le cinque membros plen del Mercosud

					
habitantes	41 millones	191 millones	6,8 millones	3,5 millones	27 millones
km ²	2,7 millones	8,5 millones	406 mille	176 mille	916 mille
hab/km ²	14	22	15	19	30
IDH	0,81	0,73	0,67	0,79	0,75
indice Gini	45,8	51,9	50,8	45,2	39,0
US\$/PPP	18.200	11.700	5.400	16.600	12.500